ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.6.2025
COM(2025) 317 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ενδιάμεση έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών

{SWD(2025) 161 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ενδιάμεση έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών[1] άρχισε να ισχύει τον Δεκέμβριο του 2011. Αποτέλεσε σημαντικό μέρος της νομοθετικής δέσμης για την ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης, που είναι γνωστή και ως «εξάπτυχο». Η οδηγία καθόρισε, για πρώτη φορά, ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τα δημοσιονομικά πλαίσια για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Όπως προβλέπεται στην οδηγία, και λαμβανομένης υπόψη της πείρας που έχει αποκτηθεί από το 2011, επανεξετάστηκε πρόσφατα ολόκληρο το σύστημα οικονομικής εποπτείας, με αποτέλεσμα τη μεταρρύθμιση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που άρχισε να ισχύει στις 30 Απριλίου του 2024. Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου[2].

Η οδηγία 2011/85/ΕΕ είχε θεσπίσει ελάχιστες απαιτήσεις για τα συστήματα δημοσιονομικής λογιστικής και στατιστικής αναφοράς, κανόνες και διαδικασίες που διέπουν την κατάρτιση προβλέψεων για τον δημοσιονομικό σχεδιασμό, ειδικούς ανά χώρα αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες, μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά πλαίσια και μηχανισμούς που ρυθμίζουν τις δημοσιονομικές σχέσεις μεταξύ των δημόσιων αρχών στους υποτομείς της γενικής κυβέρνησης. Παρότι η επανεξέταση κάλυψε όλες αυτές τις διατάξεις, εξετάζοντας αν εξακολουθούσαν να είναι συναφείς και αν είχαν κατανοηθεί και εφαρμοστεί όπως προβλεπόταν, κατά την επανεξέταση λήφθηκαν επίσης υπόψη νέες εξελίξεις. Ειδικότερα, ο ρόλος των ανεξάρτητων δημοσιονομικών οργάνων έχει ενισχυθεί σημαντικά από το 2011, και οι δημοσιονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής καθίστανται ολοένα και πιο πιεστικές. Η οδηγία (ΕΕ) 2024/1265, που επέφερε τροποποιήσεις στην οδηγία 2011/85/ΕΕ, πρέπει να μεταφερθεί από τα κράτη μέλη της ΕΕ στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 5 της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1265, ζητείται από την Επιτροπή να καταρτίσει «*ενδιάμεση έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή των κυριότερων διατάξεων της παρούσας οδηγίας βάσει των σχετικών πληροφοριών που παρέχονται από τα κράτη μέλη, την οποία να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έως τις 30 Ιουνίου 2025*». Για τον σκοπό αυτόν, τον Μάρτιο του 2025 η Επιτροπή υπέβαλε στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή (σε επίπεδο αναπληρωτών) ερωτηματολόγιο που έδινε στα κράτη μέλη την ευκαιρία να παράσχουν λεπτομέρειες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί, τις μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη δρομολογηθεί και τα ειδικά σχέδια. Κατά συνέπεια, η παρούσα ενδιάμεση έκθεση προόδου βασίζεται κυρίως στις πληροφορίες που

[1] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41.

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 και Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών.

παρείχαν τα κράτη μέλη. Έως τον Απρίλιο του 2025 τα περισσότερα κράτη μέλη είχαν υποβάλει τα στοιχεία τους[3]. Λεπτομερή δελτία ανά χώρα παρουσιάζονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2025) 161].

Σκοπός της παρούσας ενδιάμεσης έκθεσης προόδου είναι να ενημερώσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και το ευρύ κοινό σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τη μεταφορά των τροποποιήσεων της οδηγίας 2011/85/ΕΕ στο εθνικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως αξιολόγηση της συμμόρφωσης των εθνικών διατάξεων με την τροποποιημένη οδηγία, η οποία θα πραγματοποιηθεί μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ. Για την παροχή κατάλληλης επισκόπησης, το τμήμα 2 της παρούσας έκθεσης διαρθρώνεται γύρω από πέντε υποενότητες που αντιστοιχούν στους κύριους τομείς των τροποποιήσεων της οδηγίας, ακολουθούμενες από συμπέρασμα στο οποίο συνοψίζονται τα κύρια πορίσματα.

2. ΠΡΟΟΔΟΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

2.1 Τροποποιήσεις των διατάξεων για τα λογιστικά συστήματα, τις στατιστικές και τη διαφάνεια (άρθρο 3 και άρθρο 14 παράγραφος 1 της οδηγίας 2011/85/ΕΕ)

Η ορθή δημοσιονομική πολιτική πρέπει να βασίζεται σε έγκυρες δημοσιονομικές εκθέσεις. Η ολοκληρωμένη, έγκαιρη και ακριβής υποβολή πληροφοριών σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού είναι ουσιώδης για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής, καθώς διασφαλίζει την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών, την έγκαιρη παρακολούθηση πιθανών αποκλίσεων από τα σχέδια και τον επικαιροποιημένο δημοσιονομικό σχεδιασμό. Η ολοκληρωμένη και συνεπής υποβολή δημοσιονομικών εκθέσεων απαιτεί διαφάνεια όσον αφορά στοιχεία που ενδέχεται να έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στον προϋπολογισμό. αυτά μπορεί να αφορούν, για παράδειγμα, οργανισμούς και ταμεία που δεν αποτελούν μέρος του τακτικού προϋπολογισμού, αλλά αποτελούν μέρος της γενικής κυβέρνησης, φορολογικές δαπάνες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις.

Οι τροποποιήσεις της οδηγίας 2011/85/ΕΕ στον τομέα αυτόν εισήγαγαν κυρίως αλλαγές στη δημοσίευση δημοσιονομικών δεδομένων για όλους τους υποτομείς της γενικής κυβέρνησης, όπως ορίζονται στο ΕΣΛ 2010. Συγκεκριμένα, τα μηνιαία και τριμηνιαία δεδομένα σε ταμειακή βάση (ή αντίστοιχα δεδομένα από δημόσια λογιστικά συστήματα) αντικαταστάθηκαν με τριμηνιαία δεδομένα σχετικά με το χρέος και τα ελλείμματα για όλους τους υποτομείς της γενικής κυβέρνησης. Ωστόσο, εάν ένα κράτος μέλος διαθέτει ολοκληρωμένα, συνολικά και εθνικά εναρμονισμένα συστήματα λογιστικής καταχώρισης σε δεδουλευμένη βάση, δεν ζητούνται τριμηνιαία δεδομένα για το έλλειμμα ανά υποτομέα. Οι υπόλοιπες τροποποιήσεις αφορούν κυρίως διευκρινίσεις και επικαιροποιήσεις του κειμένου υπό το πρίσμα της πείρας που έχει αποκτηθεί από την ερμηνεία της οδηγίας από το 2011.

Όσον αφορά την αναθεώρηση της συχνότητας υποβολής ορισμένων δημοσιονομικών δεδομένων (η κύρια αλλαγή που εισήχθη με τις τροποποιήσεις του άρθρου 3 παράγραφος 2), η οποία εξαρτάται επίσης από την επικράτηση της λογιστικής καταχώρισης σε δεδουλευμένη βάση, το ένα τρίτο των κρατών μελών θεωρούν ότι η εν λόγω αλλαγή έχει μεταφερθεί πλήρως στο εθνικό τους δίκαιο και ένα άλλο τρίτο ότι αυτό έχει πραγματοποιηθεί εν μέρει. Μολονότι δεν αναφέρουν όλοι οι συμμετέχοντες αν προτίθενται να καλύψουν τη νέα απαίτηση μέσω της υποβολής τριμηνιαίων δεδομένων για το έλλειμμα ή με αναφορά στην

[3] 6 κράτη μέλη υπέβαλαν στοιχεία τον Μάιο του 2025.

ωριμότητα του συστήματος λογιστικής καταχώρισης σε δεδουλευμένη βάση που εφαρμόζουν, περίπου το ένα πέμπτο των κρατών μελών αντιπροσωπεύουν καθεμιά από τις δύο επιλογές. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες εστιάζουν περισσότερο στη σχεδιαζόμενη διαδικασία, είτε παραθέτοντας συγκεκριμένους νόμους προς τροποποίηση είτε παρέχοντας λιγότερες λεπτομέρειες.

Όσον αφορά την απαίτηση που διευκρινίστηκε σχετικά με τη δημοσίευση, επίσης στο πλαίσιο των πολυετών δημοσιονομικών διαδικασιών, πληροφοριών σχετικά με τους οργανισμούς και τα ταμεία που δεν αποτελούν μέρος του προϋπολογισμού αλλά αποτελούν μέρος της γενικής κυβέρνησης, και προκειμένου να υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τον συνδυασμένο αντίκτυπό τους στα ισοζύγια γενικής κυβέρνησης (άρθρο 14 παράγραφος 1), το ένα τρίτο των κρατών μελών θεωρούν ότι οι πληροφορίες αυτές καλύπτονται ήδη. Από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, περίπου το ένα πέμπτο των κρατών μελών σχεδιάζουν συγκεκριμένες δράσεις, ενώ άλλο ένα πέμπτο αυτών προτίθεται ακόμη να αξιολογήσει αν κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο.

Όσον αφορά τις μικρότερες αλλαγές στο άρθρο 2 και στο άρθρο 3 παράγραφος 1, δεν αναφέρεται ότι απαιτούν ειδικές τροποποιήσεις της εθνικής νομοθεσίας.

Επιπροσθέτως, το άρθρο 16 παράγραφος 1 της τροποποιημένης οδηγίας ορίζει ότι «*έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025 το αργότερο και στη συνέχεια ανά πενταετία, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση σχετικά με την κατάσταση: α) της δημόσιας λογιστικής της γενικής κυβέρνησης στην Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο που έχει καταγραφεί από την αξιολόγησή της του 2013 όσον αφορά την καταλληλότητα των διεθνών λογιστικών προτύπων του δημόσιου τομέα για τα κράτη μέλη*». Στο πλαίσιο αυτό, η απαίτηση δημοσίευσης της παρούσας έκθεσης πριν από το τέλος του 2025 αναδεικνύει περαιτέρω πόσο σημαντική είναι η παρακολούθηση της παρουσίας και της ανάπτυξης υγιούς δημόσιας λογιστικής καταχώρισης σε δεδουλευμένη βάση στην ΕΕ.

2.2 Νέες διατάξεις για τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα (άρθρα 2 και 8α της οδηγίας 2011/85/ΕΕ)

Η σημασία των ανεξάρτητων δημοσιονομικών οργάνων (στο εξής: ΑΔΟ) έχει αυξηθεί σημαντικά αφότου άρχισε να ισχύει η οδηγία 2011/85/ΕΕ. Από το 2011 η οδηγία καλεί ανεξάρτητους φορείς ή φορείς με λειτουργική αυτονομία έναντι των δημοσιονομικών αρχών των κρατών μελών να παρακολουθούν τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τους εθνικούς αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες τους. Το 2012 οι κοινές αρχές για τους εθνικούς δημοσιονομικούς διορθωτικούς μηχανισμούς (που θεσπίστηκαν με τον τίτλο III —το «δημοσιονομικό σύμφωνο»— της διακυβερνητικής Συνθήκης για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση) περιλάμβαναν ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις για τους ανεξάρτητους φορείς παρακολούθησης. Αργότερα, ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 473/2013, ο οποίος εφαρμόζεται στη ζώνη του ευρώ, ζήτησε από τους φορείς αυτούς να καταρτίσουν ή να εγκρίνουν τις μακροοικονομικές προβλέψεις στις οποίες βασίζεται ο ετήσιος και μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός προγραμματισμός.

Οι τροποποιήσεις της οδηγίας 2011/85/ΕΕ συγκεντρώνουν όλα αυτά τα υφιστάμενα στοιχεία και τα καθιστούν εφαρμοστέα για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Ενισχύουν και βελτιώνουν ορισμένες διασφαλίσεις ανεξαρτησίας (π.χ. έμφαση στην ικανότητα επικοινωνίας των ΑΔΟ, αίτημα για σταθερούς πόρους και έγκαιρη πρόσβαση σε πληροφορίες, καθώς και απαίτηση για τακτική εξωτερική αξιολόγηση των ΑΔΟ). Ορισμένα νέα καθήκοντα σχετίζονται με το μεταρρυθμισμένο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Άλλα νέα καθήκοντα περιλαμβάνουν την αξιολόγηση της συνέπειας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου και τη συμμετοχή, κατόπιν πρόσκλησης, σε

κοινοβουλευτικές ακροάσεις και συζητήσεις. Τέλος, εισάγεται η αρχή της «συμμόρφωσης ή αιτιολόγησης» για τις εθνικές αρχές όσον αφορά τις εκτιμήσεις των ΑΔΟ.

Δεν προκαλεί έκπληξη το ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν ήδη καλύψει ορισμένες ή ακόμα και πολλές από τις τροποποιήσεις σχετικά με τα ΑΔΟ στο εθνικό δίκαιο, δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις συγκεντρώνουν, σε κάποιον βαθμό, τις υφιστάμενες διατάξεις που σχετίζονται με το ενωσιακό δίκαιο ή το δημοσιονομικό σύμφωνο. Η Πολωνία αποτελεί ειδική περίπτωση, δεδομένου ότι στη χώρα δεν λειτουργεί ακόμα κάποιο ΑΔΟ. Ωστόσο, με βάση την ενημέρωση που έχει παράσχει η Πολωνία, η σχετική νομοθεσία άρχισε να ισχύει τον Ιανουάριο του 2025 και το ΑΔΟ θα έχει συσταθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2026.

Όσον αφορά τις περισσότερες από τις διασφαλίσεις ανεξαρτησίας που προβλέπονται στο άρθρο 8α παράγραφοι 3 και 4, το ένα τρίτο των κρατών μελών θεωρούν ότι καλύπτονται ήδη από το εθνικό τους δίκαιο, ενώ πάνω από το ένα τρίτο θεωρούν ότι εξακολουθεί να απαιτείται η λήψη ορισμένων μέτρων. Εξαίρεση αποτελεί η νέα απαίτηση υποβολής των ΑΔΟ σε τακτικές εξωτερικές αξιολογήσεις, όσον αφορά την οποία πολύ λίγα κράτη μέλη αναφέρουν ότι διαθέτουν την απαραίτητη νομοθεσία. Σε αρκετές περιπτώσεις, αναφέρεται ότι η καθιερωμένη πρακτική είναι σύμφωνη με τις νέες απαιτήσεις. Ωστόσο, εξακολουθεί να απαιτείται νομική κωδικοποίηση.

Όσον αφορά τα καθήκοντα των ΑΔΟ, τα κράτη μέλη αξιοποιούν την ευκαιρία μεταφοράς των διατάξεων της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο για να εξειδικεύσουν περαιτέρω ορισμένα θεσμικά πλαίσια ή την υποκείμενη νομοθεσία. Αυτό ίσως εξηγεί γιατί πάνω από το ένα τρίτο των κρατών μελών αναφέρουν ότι η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο δεν έχει ολοκληρωθεί όσον αφορά τα τρέχοντα νομικά καθήκοντα των ΑΔΟ (δηλαδή την κατάρτιση ή την έγκριση μακροοικονομικών προβλέψεων στις οποίες βασίζεται ο δημοσιονομικός σχεδιασμός και την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους εθνικούς δημοσιονομικούς κανόνες). Ομοίως, συχνά εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί ότι το νομικό πλαίσιο αντικατοπτρίζει τα νέα καθήκοντα των ΑΔΟ που ορίζονται στο προληπτικό και το διορθωτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, καθώς και το καθήκον που αφορά την τακτική αξιολόγηση της συνέπειας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας των εθνικών δημοσιονομικών πλαισίων.

Στο ίδιο πνεύμα, μολονότι η «αρχή της συμμόρφωσης ή της αιτιολόγησης» εφαρμόζεται ως έναν βαθμό σε πολλά κράτη μέλη (όπως θεσπίστηκε με τις κοινές αρχές που σχετίζονται με το δημοσιονομικό σύμφωνο), εξακολουθεί να απαιτείται προσαρμογή όσον αφορά την ευρύτερη χρήση της σύμφωνα με τις τροποποιήσεις της οδηγίας.

2.3 Τροποποιήσεις των διατάξεων για τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά πλαίσια (άρθρα 2, 9, 10 και 11 της οδηγίας 2011/85/ΕΕ)

Σύμφωνα με την οδηγία 2011/85/ΕΕ, τα κράτη μέλη καλούνται να διαμορφώσουν ένα αξιόπιστο, αποτελεσματικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, που θα τους δίνει τη δυνατότητα να επεκτείνουν τον δημοσιονομικό σχεδιασμό πέρα από τον ετήσιο ορίζοντα και, ως εκ τούτου, θα ευνοεί μια πιο συνεκτική, αποτελεσματική και δυνητικά φιλόδοξη χάραξη πολιτικής σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Το πλαίσιο αυτό πρέπει να περιλαμβάνει πολυετείς δημοσιονομικούς στόχους σε συνδυασμό με προβλέψεις για κάθε σημαντικό στοιχείο εσόδων και δαπανών με βάση αμετάβλητες πολιτικές, με επεξηγήσεις επί των πολιτικών που προβλέπονται μεσοπρόθεσμα με στόχο την κάλυψη του κενού μεταξύ προβλέψεων βασισμένων στην παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών και στόχων πολιτικής. Επιπλέον, πρέπει να περιλαμβάνει εκτίμηση του τρόπου με τον οποίον οι προβλεπόμενες πολιτικές είναι πιθανόν να επηρεάσουν τη μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Οι τροποποιήσεις της οδηγίας 2011/85/ΕΕ ενισχύουν τα απαιτούμενα στοιχεία του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, απαιτώντας περιγραφή των σχεδιαζόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε συνδυασμό με εκτίμηση επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πολιτικών στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Διευκρινίζουν επίσης ότι οι ετήσιοι προϋπολογισμοί πρέπει να συνάδουν με τον μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό.

Έχει αναφερθεί ότι ο ορισμός της οδηγίας για τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά πλαίσια εφαρμόζεται ήδη στο ένα τέταρτο των κρατών μελών. Περίπου το ένα τέταρτο των συμμετεχόντων αναφέρουν ότι προτίθενται να μεταφέρουν την εν λόγω διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο ή σχεδιάζουν να το πράξουν με βάση σαφές χρονοδιάγραμμα το αργότερο έως το τέλος του 2025. Ένα άλλο τέταρτο των κρατών μελών δεν έδωσε πληροφορίες σχετικά με την εκτίμηση της κατάστασης όσον αφορά τη μεταφορά της εν λόγω διάταξης στο εθνικό δίκαιο ή την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων.

Τα μισά κράτη μέλη αναφέρουν ότι έχουν μεταφέρει την εν λόγω διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο είτε εν όλω είτε εν μέρει, ώστε να διασφαλιστεί ότι το εθνικό πλαίσιο βασίζεται σε ολοκληρωμένους και διαφανείς εθνικούς δημοσιονομικούς στόχους μεσοπρόθεσμα, οι οποίοι συνάδουν με τους ισχύοντες ειδικούς ανά χώρα αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες και τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Πάνω από το ένα τρίτο των συμμετεχόντων αναφέρουν ότι δεν έχουν ακόμη μεταφέρει τις εν λόγω διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο.

Ομοίως, πάνω από το ένα τρίτο των κρατών μελών δηλώνουν ότι η πλήρης ή μερική μεταφορά της εν λόγω διάταξης στο εθνικό δίκαιο περιλαμβάνει περιγραφή των προβλεπόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που έχουν αντίκτυπο στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Περίπου οι μισοί συμμετέχοντες αναφέρουν ότι προτίθενται να μεταφέρουν την εν λόγω διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο ή σχεδιάζουν να το πράξουν με βάση σαφές χρονοδιάγραμμα το αργότερο έως το τέλος του 2025.

Περίπου στο ένα τέταρτο των περιπτώσεων, τα κράτη μέλη αναφέρουν ότι εφαρμόζονται εθνικές διατάξεις για την εκτίμηση επιπτώσεων των προβλεπόμενων πολιτικών στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Παρόμοιο ποσοστό κρατών μελών δήλωσαν ότι δεν έχουν ακόμη μεταφέρει τις εν λόγω διατάξεις στο εθνικό τους δίκαιο.

Δεκατρία κράτη μέλη δηλώνουν ότι έχουν μεταφέρει την εν λόγω διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο είτε εν όλω είτε εν μέρει, ώστε να διασφαλιστεί η συνοχή της ετήσιας νομοθεσίας περί προϋπολογισμού με τους εθνικούς δημοσιονομικούς στόχους μεσοπρόθεσμα. Δέκα κράτη μέλη είτε δεν έδωσαν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της μεταφοράς της εν λόγω απαίτησης στο εθνικό τους δίκαιο είτε αναφέρουν ότι δεν έχουν προβεί ακόμη στη μεταφορά της. Οκτώ κράτη μέλη παρέχουν σαφείς ενδείξεις σχετικά με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα μεταφοράς της εν λόγω διάταξης στο εθνικό τους δίκαιο, ενώ πέντε άλλα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη καθορίσει χρονοδιάγραμμα.

Εννέα κράτη μέλη αναφέρουν ότι έχουν ήδη μεταφέρει τις διευκρινίσεις σχετικά με το άρθρο 11 στο εθνικό τους δίκαιο είτε εν όλω ή εν μέρει. Πέντε κράτη μέλη αναφέρουν ότι σχεδιάζουν να τηρήσουν την προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό τους δίκαιο έως το τέλος του 2025.

2.4 Νέες διατάξεις σχετικά με τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων για μακροδημοσιονομικούς κινδύνους λόγω φυσικών καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής [άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο δ) και άρθρο 14 παράγραφος 3 της οδηγίας 2011/85/ΕΕ]

Αφότου άρχισε να ισχύει η οδηγία 2011/85/ΕΕ, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών στη δημοσιονομική πολιτική καθίστανται ολοένα και πιο εμφανείς. Οι δύο αυτές πτυχές είναι αλληλένδετες, αλλά όχι ταυτόσημες. Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν συχνότερες και σοβαρότερες φυσικές καταστροφές, που συνδέονται συχνά με τα αυξανόμενα επίπεδα θερμοκρασίας, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν σημαντικά δημοσιονομικά έξοδα και σημαντικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις. Δημοσιονομικά έξοδα που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή μπορεί επίσης να προκύψουν από μέτρα μετριασμού και προσαρμογής.

Ως εκ τούτου, η οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 εισάγει νέες απαιτήσεις στην οδηγία 2011/85/ΕΕ. Τα κράτη μέλη καλούνται πλέον να εκτιμούν τις επιπτώσεις των προβλεπόμενων πολιτικών στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τους μακροδημοσιονομικούς κινδύνους λόγω της κλιματικής αλλαγής στα έγγραφα μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού σχεδιασμού τους. Οφείλουν να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με τις φυσικές καταστροφές και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που σχετίζονται με το κλίμα και να αναφέρουν τα σχετικά δημοσιονομικά έξοδα που προκύπτουν. Λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας των εν λόγω καθηκόντων και των γρήγορων εξελίξεων στον τομέα αυτόν, όλες οι σχετικές απαιτήσεις πρέπει να πληρούνται «στο μέτρο του δυνατού». Για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, τα κράτη μέλη καλούνται να συμπεριλάβουν στην εθνική τους νομοθεσία διατάξεις που να διασφαλίζουν την αναγκαία εκτίμηση και υποβολή εκθέσεων.

Ορισμένα μόνο εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια περιλαμβάνουν ήδη, εν όλω ή εν μέρει, διατάξεις που συνυπολογίζουν μακροδημοσιονομικούς κινδύνους λόγω της κλιματικής αλλαγής και τις περιβαλλοντικές και διανεμητικές επιπτώσεις της κατά την εκτίμηση επιπτώσεων των προβλεπόμενων μεσοπρόθεσμων πολιτικών στη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Ταυτόχρονα, πάνω από το ένα τρίτο των συμμετεχόντων παρέχουν ενδείξεις σχετικά με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για τη θέσπιση τέτοιου είδους διατάξεων στο εθνικό δημοσιονομικό πλαίσιο. Παρόμοια εικόνα προκύπτει όσον αφορά την απαίτηση δημοσίευσης πληροφοριών σχετικά με τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που σχετίζονται με καταστροφές και με το κλίμα και όσον αφορά τα δημοσιονομικά έξοδα εξαιτίας καταστροφών και κλυδωνισμών σχετικών με το κλίμα.

2.5 Διευκρινιστικές τροποποιήσεις (άρθρα 2, 3, 4, 5, 6 και 7 της οδηγίας 2011/85/ΕΕ)

Αφότου άρχισε να ισχύει η οδηγία 2011/85/ΕΕ, αποδείχθηκε στην πράξη ότι ορισμένες έννοιες και ορισμένοι όροι έχουν κατανοηθεί με διαφορετικούς τρόπους ή θα ήταν επωφελές να διευκρινιστούν περαιτέρω ή να επικαιροποιηθούν. Για παράδειγμα, η αναφορά στη χρήση του λογιστικού προτύπου ΕΣΛ 95 (στο προηγούμενο άρθρο 3 παράγραφος 1) αντικαταστάθηκε από μια πιο δυναμική αναφορά. Για τις περισσότερες από αυτές τις διευκρινίσεις, ζητήθηκε κυρίως από τα κράτη μέλη να ελέγξουν αν θα απαιτούνταν επίσης αντίστοιχες αλλαγές στους εθνικούς τους νόμους περί προϋπολογισμού.

Τα μισά κράτη μέλη θεωρούν ότι οι διευκρινιστικές τροποποιήσεις καλύπτονται ήδη πλήρως από την εθνική τους νομοθεσία. Ένα ακόμα τέταρτο των κρατών μελών αναφέρουν ότι, παρότι οι διευκρινίσεις καλύπτονται ευρέως, εξακολουθούν να απαιτούνται ορισμένες αλλαγές σε συγκεκριμένες εθνικές διατάξεις. Ένα άλλο τέταρτο των κρατών μελών παρέχουν

γενικότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο ή αναφέρουν εκτιμήσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνολικά, η πρόοδος που ανέφεραν τα κράτη μέλη όσον αφορά τη μεταφορά των τροποποιήσεων της οδηγίας στο εθνικό τους δίκαιο είναι ανομοιόμορφη. Αντίστοιχα, οι πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο που είχαν ήδη ληφθεί διέφεραν σημαντικά τόσο ως προς την ουσία όσο και ως προς τις αναφορές στις συγκεκριμένες νομικές πράξεις που έπρεπε να τροποποιηθούν. Γενικά, δεν υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα για τις υπόλοιπες ενέργειες.

Τα περισσότερα κράτη μέλη που υποβάλλουν ειδικές εκθέσεις για τη μεταφορά στο εθνικό τους δίκαιο των τροποποιήσεων σχετικά με τις στατιστικές, τα λογιστικά συστήματα και τη διαφάνεια θεωρούν ότι οι απαιτήσεις είτε καλύπτονται είτε είναι εφικτές, ενώ για αρκετά κράτη μέλη δεν υπάρχουν πολλές λεπτομέρειες.

Φαίνεται ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τα ΑΔΟ, η οποία υποστηρίζεται από παρόμοιες, αλλά όχι ταυτόσημες, διατάξεις που εφαρμόζονται σε όλα ή στα περισσότερα κράτη μέλη από το 2011. Ωστόσο, ορισμένες από τις διατάξεις της οδηγίας εξακολουθούν να απαιτούν προσεκτική εξέταση από τα κράτη μέλη κατά την αξιολόγηση της ανάγκης λήψης μέτρων για τη μεταφορά τους στην εθνική νομοθεσία. Ορισμένα θετικά στοιχεία όσον αφορά την ανεξαρτησία συνιστούν ενίοτε μάλλον καθιερωμένη πρακτική, οπότε απαιτείται νομική κωδικοποίηση. Ειδικότερα, νέα στοιχεία, όπως η έμφαση στην ικανότητα επικοινωνίας ή η εξωτερική αξιολόγηση των ΑΔΟ, συχνά εξακολουθούν να απαιτούν την ανάληψη νομικών ενεργειών.

Παρότι πολλά κράτη μέλη αναφέρουν ότι ο ορισμός του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου συνάδει με την τροποποιημένη οδηγία, τα περισσότερα κράτη μέλη εξακολουθούν να σχεδιάζουν ή να χρειάζονται ορισμένες προσαρμογές με σκοπό την ενίσχυση του πλαισίου και τη διασφάλιση της συνοχής με το πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ όσον αφορά τον νέο κανονισμό για το προληπτικό σκέλος και τον τροποποιημένο κανονισμό για το διορθωτικό σκέλος.

Ως επί το πλείστον δεν έχουν ακόμη ληφθεί οι απαραίτητες ενέργειες όσον αφορά τις νέες διατάξεις για το κλίμα, και τα κράτη μέλη οφείλουν ακόμη να καθορίσουν τα χρονοδιαγράμματα για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει την οδηγία για τα τμήματα για τα οποία είναι αρμόδια. Μετά τη λήξη της προθεσμίας για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, θα διενεργήσει ολοκληρωμένη αξιολόγηση της συμμόρφωσης σύμφωνα με τις τυποποιημένες διαδικασίες της ΕΕ.